

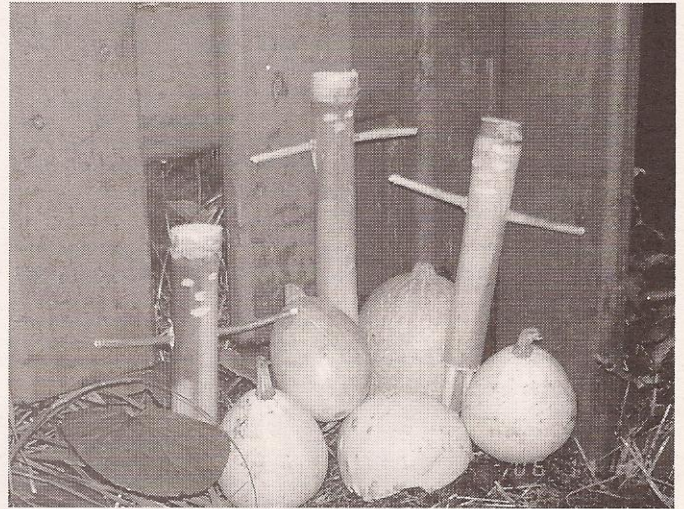


Xoguetes do millo corvo, os xoguetes de sempre

Rosa E. Gantes

Aproveitando a ocasión que me brinda ser mestra na escola de Meiro, converso con dona Carme Barreiro, unha muller que naceu, traballa e vive nesta aldea e que ten moito que nos aprender. Conserva a memoria e o entusiasmo precisos para transmitirnos a súa experiencia na arte de facer os xoguetes de sempre, os que se facían e fan aproveitando o material do entorno, os que serven e servirán no entanto haxa crianzas a enredar entre sementeira e sementeira. Empezamos a conversa falando da presenza dos meniños e meniñas nas faenas do campo cando acompañaban á familia ou ían botar unha man, algo que a señora Carme puntualiza —“facían que traballaban”— que eu interpreto no sentido cariñoso de “que ían facer miñas xoias”. Cóntame que mentres se traballaba “os máis pequenos quedaban sentados nunha cesta de vides e cando choraban preparábanlles un chupete con migas de pan de millo e azucre envolto nun trapo”. Os demais entretíñanse doutra maneira: “Xa se facían xoguetes na corta; antes de empalleirar, collían algunha cana para xogar”. Falamos tamén de que eran as nais as que adoitaban facer os xoguetes. Uns cortes feitos con maña no pendón daban un pequeno e xeitoso paraugas, pero a habilidade e a imaxinación permitían facer cabalos, monecos, bicis, escopetas, trens.... con os que xogaban indistintamente nenos e nenas. “Quedaban con os xoguetes e levávanos para poder xogar no chouzo da casa, na adega ou nun coberto.”

Pero non todo valía. Por exemplo, o follaco, tan preciado para encher os xergóns e mesmo para cebo na pesca do bonito, non se podía usar para facer xoguetes. E estaba prohibido coller a mazorca verde, tan feitiña que parecía unha



moneca, con a barbela semellando cabelos para peitear. Mais pobre de quen! Había que facer os carapichos ás agachadas!

A conversa amplíase con unha demostración na escola; algúns erguen castelos con carozos que apilan de catro en catro, outros artellan palleiros... Hai quen se conforma con ollar atentamente como a señora Carme corta canas con a navalla e conta como se divertían as crianzas de antes: “Un



carozo tirado por un cordel era unha ovella negra ou branca segundo a cor da espiga... , con unha cana faciáse un cabalo ou unha carreta con a que botar carreiras... e con dúas canas cruzadas unha bicicleta...” comenta mentres marca con a navalla a cara dun moneco e prepara uns garavisos para lle poñer pernas e brazos. Lembramos tamén algún xoguetes elaborado en anteriores encontros como a “becha” feita con rodela de carozo ensartadas nun fío e preguntamos por outros que Victoria, a filla da señora Carme, trouxo como modelos para a actividade: unha moneca feita con follaco — impensable nos tempos en que este produto era útil— e un “esfolagatos”. Este último, tal e como o seu nome indica , usábase para amolar aos pobres felinos. Nós divertímonos vendo como o tal trebello, feito con un simple carozo no que se espetan tres penas de galiña, caía sempre de pé coma querendo imitar aos animais que lle dan nome.

Chegamos ao remate da actividade. Mais antes de despedirnos, contemplamos o material que aínda queda na mesa agardando a súa transformación: calacús para facer ourizos cachos ou gaitas , patacas con as que facer animais... As lembranzas da señora Carme dispáranse... e con as follas dos cas-



tiñeiros faciamos coroas e gorros...

Non damos feito!...Parece que o mundo ou parte do mundo se acabe neste intre! Xa haberá outra oportunidade para seguir aprendendo. Ou non?

Eu marcho cavilando en que os xoguetes de sempre poden convivir perfectamente con os atractivos xoguetes industriais e cavilo nestas cousas do rural e do urbano, do futuro e do progreso, do progreso e do rural , do rural e do futuro...E despois da lección aprendida , bótolle moita imaxinación.

